

NOBEL EKONOMİ ÖDÜLLERİ

İktisat bilimi alanında dünyanın en prestijli ödülü kabul edilen Nobel İktisat ödülü, İsveç Kraliyet Bilimler Akademisi tarafından, 2000 yılında Daniel L. McFadden'a (Kaliforniya Üniversitesi, Berkeley-ABD) verilmiştir. McFadden, bu ödüle "Bireysel Davranış ile İlgili Temel İstatistiksel Problemlerin Nasıl Çözömleneceğine İlişkin Katkılarından" dolayı layık görölmüştür.

DANIEL L. McFADDEN - 2000 NOBEL EKONOMİ ÖDÜLÜ

Yaşam Öyküsü: 1937 yılında Raleigh, Kuzey Carolina, Amerika'da doğmuştur. Robert Sain McFadden ve Alice Little McFadden'ın en büyük oğlu olarak dünyaya gelmiştir. Babasının formel bir eğitimi yoktur ancak annesi bir mimardır. Lise yıllarında annesinin yardımıyla ileri düzeyde cebir ve geometri çalışmıştır. Lise yıllarındaki bu çalışmaları üniversite eğitimi için bir temel oluşturmuştur. 1962 yılında ünlü bir fotoğrafçı olan Beverlee Tito Simboli ile evlenmiş ve bu evlilikten üç çocuk sahibi olmuştur.

Eğitim-Kariyer: Lise eğitiminden sonra henüz 16 yaşındayken fizik eğitimi almak üzere Minnesota Üniversitesi'nde lisans eğitimine başlamıştır. 1962 yılında yine Minnesota Üniversitesi'nde iktisat doktorasını tamamlamıştır. 1964 yılında Kaliforniya Üniversitesi, Berkeley'e katılan McFadden, 1977'de Massachusetts Teknoloji Enstitüsü (MIT)'ne geçmiş ama 1991'de Berkeley'e geri dönmüştür. 1975 yılında çalıştıkları alanda en belirgin katkıları sağlamış 40 yaşın altındaki ekonomistlere verilen John Bates Clark Ödülü'ne layık görölmüş; 1981 yılında ise ABD Ulusal Bilimler Akademisi'ne seçilmiştir. Ekonomik uygulamaların istatistiksel analizi için 1991 yılında Berkeley Kaliforniya Üniversitesi'nde Ekonometri Laboratuvarını kurmuştur ve halen bu laboratuvarın başkanlığını yürütmektedir. 2000 yılında Erwin Plein Nemmers Ekonomi Ödölünü kazanmıştır. 2011 yılında Güney Kaliforniya Üniversitesi'nde sağlık ekonomisi bölümünde profesör olarak görev yapmaya başlamıştır. Burada tüketicilerin sağlık sigortası ve sağlık hizmetlerine ilişkin seçimlerini neye göre yaptıklarıyla ilgili çalışmalar yürütmektedir. Aynı zamanda halen Kaliforniya Üniversitesi'nde ekonomi profesörü olarak da görev yapmaktadır.

İktisat Bilimine Katkıları: McFadden'ın iktisat bilimine en önemli katkısı 'Ayrık Seçim Teorisi'dir. Ayrık seçim veya kesikli seçim, ekonomide, işgücü piyasasına girme veya girmeme, veya ulaşım yöntemleri arasında seçim gibi, iki veya daha fazla ayrık alternatifler arasındaki seçimleri içeren problemlerdir. Tüketilen her ürünün sürekli bir değişken olduğu varsayılan standart tüketim modellerinden farklı olarak, ayrık seçimlerde alternatiflerin sürekliliğinin olmadığı vurgulanır. Regresyon analizi "ne kadar" sorusuna cevap verirken, ayrık seçim analizleri "hangisi" sorusuna cevap verir. Bununla beraber, ayrık seçim analizleri bazı durumlarda "ne kadar" sorusuna cevap ararken de kullanılabilir. Ayrık seçim modelleri, insanların alternatifler arasındaki seçimlerinin incelendiği istatistiksel prosedürlerdir. Modeller araba seçiminde, hangi üniversiteye gidileceğinin seçiminde, işe giderken hangi ulaşım yönteminin (araba, otobüs, tren) seçiminde karar verirken uyarlanabilir. Ayrık seçim modelleri istatistiksel olarak, her bir kişinin alternatifler arasında kendisine uygun olan ve kişilerin tercih yaklaşımlarını inceler. Örneğin, bir kişinin araba alırken yaptığı seçim istatistiksel olarak, kişinin geliri, yaşı, arabanın benzin tüketimi, büyüklüğü ve diğer özellikleriyle alakadardır. Bu modeller, bir kişi için o konudaki alternatifler arasındaki seçimlerin uygunluğunu inceler. McFadden'ın iktisat bilimine bu katkısı 2000 yılında Heckman ile kendisine Nobel ödülü kazandırmıştır. Essays on Economic Behavior under Uncertainty (Belirsizlikte Ekonomik Davranış üzerine Denemeler, 1974), Structural Analysis of Discrete Data with Econometric Applications (Aralıklı Verilerin Yapısal Analizi ve Ekonometrik Uygulamaları, 1981), Preferences, Uncertainty and Optimality: Essays in Honor of Leonid Hurwicz (Tercihler, Belirsizlik ve Optimizasyon: Leonid Hurwicz'in anısına denemeler, 1990) başlıca çalışmalarıdır.